

SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNAN LAUSUNTO 11/2014 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kuntien velvoitteiden ja ohjauksen vähentämistä ja monialaisten toimintamallien tukemista koskevista kokeiluista

Hallintovaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 24 päivänä syyskuuta 2014 lähettäessään hallituksen esityksen eduskunnalle laiksi kuntien velvoitteiden ja ohjauksen vähentämistä ja monialaisten toimintamallien tukemista koskevista kokeiluista (HE 117/2014 vp) valmistelevasti käsiteltäväksi hallintovaliokuntaan samalla määrännyt, että sosiaali- ja terveysvaliokunnan on annettava asiasta lausunto hallintovaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- ylijohtaja Silja Hiironniemi ja hallitusneuvos Ilkka Turunen, valtiovarainministeriö
- neuvotteleva virkamies Pia-Liisa Heiliö ja neuvotteleva virkamies Sari Kauppinen, sosiaali- ja terveysministeriö

- rahoituspäällikkö Markku Aho, Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus
- johtava ylitarkastaja Eija Hynninen-Joensuu, Etelä-Suomen aluehallintovirasto
- hallintojohtaja Juhani Rantamäki, Kansaneläkelaitos
- johtaja Katariina Rautalahti, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira)
- kehittämisspäällikkö Merja Mikkola, Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos (THL)
- erityisasiantuntija Arto Koski ja erityisasiantuntija Ellen Vogt, Suomen Kuntaliitto
- pääsihteeri Vertti Kiukas, SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- Hämeenlinnan kaupunki
- Jyväskylän kaupunki
- Tampereen kaupunki
- Vantaan kaupunki.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Kuntalähtöisten ja monialaisten kokeilujen tavoitteena on edistää hallinnonalojen ja organisaatioiden rajat ylittävien toimintakokonaisuuksien ja palvelurakenteiden kehittämistä. Kokeiluun osallistuvien kuntien toiminta-

mahdollisuuksia lisätään vähentämällä laissa tai muissa säädöksissä kunnille asetettuja velvoitteita ja niiden toteuttamisen ohjausta. Valiokunta pitää tärkeänä, että kokeilussa pyritään löytämään uusia kustannusvaikuttavia ja asiakaslähtöisiä palvelukokonaisuuksia ja kehittämään

viranomaisten yhteistyötä. Kokeilulla on tärkeä merkitys myös meneillään olevien sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen ja sosiaali- ja terveydenhuollon integraation kannalta.

Kunnissa on pidetty ongelmallisena suositusten ja ohjeiden tiukkaa noudattamista lupa- ja valvontaviranomaisten toiminnassa, vaikka suositukset ja ohjeet eivät ole sitovia. Tämän on katsottu rajoittavan kuntien toiminnan tehokasta suunnittelua ja aiheuttavan lisäkustannuksia. Kuntakokeilujen valmistelussa on todettu, että esimerkiksi henkilöstö- ja tilamitoituksia ja muita tarkoin numeraalisesti määriteltyjä ohjeita on kuntakohtaisessa harkinnassa yhdenvertaisuuden periaatteen toteuttamiseksi noudatettu siten, että niistä on muodostunut normeihin verrattavaa ohjausta. Tätä on pidetty kuntien liikkumavaraa liikaa rajoittavana.

Valiokunta korostaa, että palvelujen laatua ja sisältöä samoin kuin asiakkaiden ja potilaiden oikeuksia koskevia säädöksiä on noudatettava myös kokeilun aikana eivätkä kokeilut saa vaarantaa asiakkaiden tai potilaiden oikeusturvaa ja turvallisuutta. Kokeilujen toteuttamisessa on vältettävä tarpeettoman byrokratian lisäämistä ja muun muassa käytettävä teknisiä käyttöyhteyksiä ja muita keinoja asioiden kaksinkertaisen

kirjaamisen välttämiseksi. Kokeiluissa on myös mahdollisuus kartoittaa eri viranomaisten väliseen asiakaskohtaisten tietojen siirtämiseen liittyviä lainsäädännön ja käytäntöjen kehittämistarpeita.

Kokeilujen tulosten käytäntöön jalkauttamisen kannalta on tärkeää, että muutosten vaikuttavuus arvioidaan asianmukaisesti ja tulokset saatetaan yleisesti saataville. Kokeilujen arvioinnissa käytettävien indikaattorien valmistelussa on tarpeen huolehtia siitä, että niiden avulla pystytään objektiivisesti ja monipuolisesti varmistumaan palveluiden laadusta ja vaikuttavuudesta. Tarvelähtöisten palvelukokonaisuuksien luominen ja kokeilujen tulosten arviointi ja seuranta edellyttävät käytännössä tiivistä yhteistyötä palvelujen käyttäjien ja heitä edustavien järjestöjen kanssa. Valiokunta pitää kokeilua tarkoituksenmukaisena ja puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä.

Lausunto

Lausuntonaan sosiaali- ja terveysvaliokunta esittää,

että hallintovaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 21 päivänä lokakuuta 2014

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Juha Rehula /kesk
vpj. Anneli Kiljunen /sd
jäs. Outi Alanko-Kahiluoto /vihr
Johanna Jurva /ps
Laila Koskela /ps
Merja Kuusisto /sd
Sanna Lauslahti /kok
Merja Mäkisalo-Ropponen /sd
Lasse Männistö /kok

Hanna Mäntylä /ps
Mikael Palola /kok
Terhi Peltokorpi /kesk
Hanna Tainio /sd
Anu Vehviläinen /kesk
Ulla-Maj Wideroos /r
Erkki Virtanen /vas
vjäs. Pia Kauma /kok.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Harri Sintonen.